

PANORAMA

Uniwersytetu Trzeciego Wieku
Szkoly Głównej Handlowej w Warszawie

GALA WIELKICH OSOBOWOŚCI UNIwersYTETÓW TRZECIEGO WIEKU

W numerze:

II Ogólnopolska Konferencja UTW
Uniwersytety Trzeciego Wieku wobec wyzwań polityki senioralnej,
pod patronatem Marszałka Sejmu RP, Ewy Kopacz

Parlamentarny Zespół
ds. Uniwersytetów Trzeciego Wieku

Ministerstwo Pracy
i Polityki Społecznej

MIASTO
STOLECZNE
WARSZAWA

Bezpłatny Biuletyn Informacyjny UTW SGH
współfinansowany ze środków
dotacji Urzędu m.st. Warszawy

Nr 9-10/2013

KOMISJA DIALOGU SPOŁECZNEGO DS. UTW

Wrześniowe posiedzenie warszawskiej Komisji Dialogu Społecznego ds. Uniwersytetów Trzeciego Wieku było pod każdym względem wyjątkowe, uroczyste i konstruktywne.

Na zaproszenie Prezydent m. st. Warszawy Hanny Gronkiewicz-Waltz, posiedzenie KDS ds. UTW odbyło się wyjątkowo w siedzibie warszawskiego Ratusza przy udziale ważnych gości honorowych.

Przybyła Prezydent Hanna Gronkiewicz-Waltz, Przewodniczący Parlamentarnego Zespołu ds. UTW poseł Michał Szczerba, Dyrektor Biura Pomocy i Projektów Społecznych Tomasz Pactwa, Dyrektor Centrum Komunikacji Społecznej Jarosław Józwiak, naczelnik Robert Kadej oraz liderzy wszystkich warszawskich Uniwersytetów i innych zaprzyjaźnionych organizacji senioralnych.

Okazją do uroczystej formy i miejsca było zakończenie i podsumowanie dwóch edycji trzyletnich umów wspierających działalność warszawskich Uniwersytetów Trzeciego Wieku, a także rozstrzygnięty właśnie nowy konkurs na 3-letnie projekty UTW na lata 2013-2016.

Krystyna Lewkowicz, przewodnicząca Komisji podkreśliła jak ważne dla funkcjonowania UTW są te umowy. Są one m.in. wynikiem nadania zagadnieniom senioralnym wysokiej rangi i wpisanie ich do katalogu zadań priorytetowych Miasta w corocznych programach współpracy z organizacjami pozarządowymi. Mimo dużej promocji w całym kraju, a także specjalnej nagrody przyznanej temu projektowi w ubiegłym roku przez Senat RP w ogólnopolskim konkursie na Samorząd Przyjazny Edukacji Osób Starszych, warszawskie 3-letnie konkursy dla UTW wciąż są ewenementem w skali kraju.

Umowa zawarta na okres 3 lat pozwala realizować ambitniejsze projekty o dłuższym horyzoncie czasowym, zapewnia ciągłość i bezpieczeństwo finansowania jak również pozwala na realizację zadań, na które Uniwersytety w ramach swoich skromnych dochodów własnych nie mogłyby sobie pozwolić.

Jednocześnie elastyczna formuła konkursu dla UTW pozwala na zachowanie indywidualności każdego z Uniwersytetów, bowiem zarówno oferty programowe, zainteresowania jak i oczekiwania słuchaczy poszczególnych uniwersytetów są zróżnicowane.

W imieniu wszystkich UTW K. Lewkowicz podziękowała Pani Prezydent za te i szereg innych działań i projektów Miasta na rzecz osób starszych. Podkreśliła, iż za wzorcowy można uznać także kolejny długookresowy, obejmujący lata 2014-2020, projekt Miasta pt. „Warszawa przyjazna seniorom”.

W przygotowanie, prowadzenie i rozliczanie projektów dla UTW szczególnie dużo pracy, troski i osobistego zaangażowania wniósł naczelnik Robert Kadej. W imieniu Komisji Krystyna Lew-

kowicz przekazała Robertowi Kadejowi serdeczne podziękowania i wyrazy najwyższego uznania, które to słowa zebrani przyjęli owacją.

Prezydent Warszawy Hanna Gronkiewicz-Waltz podkreśliła w swoim wystąpieniu dużą wagę, jaką władze warszawskiego samorządu przywiązują do zagadnień senioralnych i współpracy z 36. już warszawskimi Uniwersytetami Trzeciego Wieku. To najbardziej prężny i dynamicznie rozwijający się ruch społeczny na terenie Stolicy.

Z okazji rozpoczętego nowego roku akademickiego, wręczyła każdemu z liderów UTW list gratulacyjny z najlepszymi życzeniami dalszych sukcesów i rozwoju.

List odbiera Irena Moskal prezes UTW im. H. Szwarc

Drugim ważnym tematem porządku obrad KDS była informacja Posła Michała Szczerby o uchwaleniu przez Sejm nowelizacji ustawy o samorządzie gminnym, inspirującej i umożliwiającej powoływanie gminnych rad seniorów.

Przypomnijmy, że regulacja prawna odnośnie powoływania gminnych rad seniorów była jednym z postulatów wpisanych do **Paktu na rzecz Seniorów** – dokumentu podsumowującego obchody Roku Uniwersytetów Trzeciego Wieku (2012).

Osoby starsze stanowią największą grupę odbiorców usług publicznych, a co za tym idzie ważną grupę obywateli, których głos powinien być brany pod uwagę przez samorząd. Pomimo dużej i wciąż rosnącej liczby osób starszych do tej pory ustawa o samorządzie gminnym nie przewidywała takiego organu.

Brak wyraźnej delegacji w przepisach ustawy powodował, że niektóre samorządy we własnym

zakresie tworzyły rady seniorów, bowiem taka była potrzeba i oczekiwania społeczne. Jednocześnie jednak, jak podkreślali autorzy projektu, w wielu gminach inicjatywy środowisk seniorów dotyczące powoływania rad seniorów napotykały na opór i były blokowane przez władze samorządowe, które odmawiały ich powoływania, wskazując na brak podstawy prawnej.

Ustawa o samorządzie gminnym po nowelizacji stanowi m.in., że gmina „sprzyja solidarności międzypokoleniowej oraz tworzy warunki aktywności obywatelskiej osób starszych w społeczności lokalnej”.

Realizacją tej idei jest uprawnienie, w jaką nowela ustawy wyposaża radę gminy, a mianowicie organ ten może z własnej inicjatywy lub na wniosek zainteresowanych środowisk utworzyć gminną radę seniorów. Nowe ciało będzie miało charakter konsultacyjny, doradczy i inicjatywny, szczegółowe zasady jej działania określi jej statut przyjęty przez radę gminy w uchwale. Jednocześnie rada gminy określi tryb wyboru składu rady. Podejmując te decyzje radni winni mieć na względzie dążenie do wykorzystania potencjału działających organizacji osób starszych oraz organizacji pozarządowych i podmiotów działających na swoim terenie na rzecz osób w podeszłym wieku, niezbędne jest też zapewnienie sprawnego wyboru członków.

Wiedza i doświadczenia seniorów wzbogaci inicjatywy samorządowe, a osobom starszym stworzy pole do aktywności obywatelskiej i uczestniczenia w życiu społeczności oraz współdecydowania w istotnych dla nich sprawach lokalnych.

Poseł Michał Szczerba wyraził podziękowanie dla Fundacji „Ogólnopolskie Porozumienie UTW”, która aktywnie brała udział w procesie opiniowania

- • ➔ projektu i pracach komisji sejmowej tworzącej ostateczny kształt ustawy.

Podsumowując ten wątek, Krystyna Lewkowicz złożyła na ręce posła Michała Szczerby –wnioskodawcy i autora projektu nowelizacji ustawy gratulacje i serdeczne podziękowania dla wszystkich parlamentarzystów i senatorów biorących udział w procesie legislacyjnym, dzięki poparciu których przyjęto tekst w wariantcie w pełni satysfakcjonującym osoby starsze pragnące zaangażować się w działania partycypacyjne w lokalnych samorządach.

Podkreślenia wymaga, iż w nowelizacji ustawy o samorządzie gminnym po raz pierwszy pojawiła się nazwa „uniwersytety trzeciego wieku”, a ponadto gminnym radom seniorów nadano znaczenie szersze, niż ukształtowała to dotychczasowa praktyka, zakres i formy działania.

Członkowie KDS ds. UTW jednogłośnie przyjęli Uchwałę w spr. wystąpienia do Rady m. st. Warszawy z wnioskiem o powołanie warszawskiej rady seniorów.

Co ważne, władze miasta odniosły się do tego projektu z pełną otwartością. Pani Prezydent wyraziła uznanie dla inicjatywy legislacyjnej wprowadzającej do ustawy samorządowej regulacje odnośnie gminnych rad seniorów, a Dyrektor Biura Pomocy i Projektów Społecznych Tomasz Pactwa zasugerował, iż jednym z zagadnień, którym powinna zająć się przyszła warszawska rada seniorów jest monitorowanie realizacji, ocena skuteczności i inicjatywy

ewentualnych uzupełnień długofalowego projektu pod nazwą: „Warszawa Przyjazna Seniorom”.

Przewodnicząca K. Lewkowicz zaproponowała, aby kolejne posiedzenie Komisji poświęcone było wypracowaniu projektu statutu Warszawskiej Rady Seniorów oraz zasadom wyboru jej członków.

Kolejnym ważnym zagadnieniem będącym przedmiotem obrad było **przygotowanie do obchodów 40. lecia ruchu UTW.**

To przede wszystkim święto 40. lecia UTW na warszawskim Marymoncie, pierwszego w Polsce i jednego z pierwszych w świecie Uniwersytetów Trzeciego Wieku powstałego w 1975 r. i noszącego imię prof. Haliny Szwarz, jego założycielki. To zarazem wielkie święto wszystkich słuchaczy UTW, które zwłaszcza w ostatnim dwudziestolecu niezwykle dynamicznie się rozwijały osiągając liczbę przekraczającą 450 organizacji, zrzeszających ponad 130 tys. członków.

Kluczowym wydarzeniem obchodów czterdziestolecia ruchu UTW powinien być II Kongres Uniwersytetów Trzeciego Wieku.

Prezydent m.st. Warszawy Hanna Gronkiewicz-Waltz zadeklarowała, iż miasto udostępni na organizację II Kongresu UTW Salę Kongresową PKiN w Warszawie.

K. Lewkowicz podziękowała serdecznie za ten gest i wymierny wkład miasta, bowiem takie święto powinno być obchodzone godnie i szczególnie uroczystie, a Sala Kongresowa PKiN zapewnia taką atmosferę oraz umożliwia spotkanie 3 tys. seniorów.

Warszawskie środowisko UTW powinno zainicjować obchody na poziomie centralnym, zapraszając jednocześnie Uniwersytety z całej Polski do aktywnego tworzenia w swoim otoczeniu, regionalnych obchodów tego święta.

Postanowiono powołać zespół roboczy ds. wypracowania koncepcji obchodów 40. lecia ruchu UTW w Polsce. Przewodniczącą Zespołu wybrano Irenę Moskał, prezesa UTW im. Haliny Szwarz.

Zespół ten przygotowuje i przedstawi do dalszych konsultacji założenia obchodów 40. lecia ruchu UTW na Ogólnopolskiej Konferencji UTW, która odbędzie się w Sali Kolumnowej Sejmu 16 grudnia 2013 r.

Konferencję tę objęła honorowym patronatem Marszałek Sejmu RP Ewa Kopacz.

Przedmiotem konferencji będzie rola UTW w kreowaniu polityki senioralnej Państwa. W ramach jej obrad odbędzie się m.in. gala wręczenia

honorowych tytułów „**Wielka Osobowość Uniwersytetów Trzeciego Wieku**”, które kapituła pod przewodnictwem Ministra Jacka Michałowskiego nadała trzem wyjątkowym osobom mającym dla środowiska UTW wybitne zasługi.

Na zakończenie posiedzenia KDS zaprezentowano zebrany film nakręcony w czasie wielkiej integracyjnej warszawskiej imprezy na Torze Wyścigów Konnych. Poseł Michał Szczerba poinformował, że V. jubileuszowa edycja tej tradycyjnej już imprezy kończącej rok akademicki warszawskich UTW odbędzie się 31 maja 2014 r.

K. Lewkowicz poinformowała również o inicjatywie uruchomienia telewizji senioralnej jako uniwersalnego systemu komunikacji społecznej, służącego wymianie informacji, wspólnej edukacji i komunikowania się w bieżących sprawach tak licznej grupy słuchaczy UTW.

Jednym z bloków programowych będzie „telewizja edukacyjna”, w której zaprezentujemy najlepsze wykłady i reportaże z imprez senioralnych, stanowiące swoiste perły programowe różnych UTW. Umożliwi to dotarcie z ofertą edukacyjną najwyższej jakości do seniorów niepełnosprawnych jak również mieszkańców małych aglomeracji, pozba-

wionych na co dzień szansy uczestnictwa w takich imprezach.

System telewizji senioralnej tv60+ będzie niezbędny też m.in. dla propagowania i realizacji nowej inicjatywy senioralnej dot. powołania Obywatelskiego Parlamentu Seniorów. To entuzjastycznie przyjęta i bardzo wyczekiwana przez seniorów inicjatywa.

*Relacja: Krystyna Lewkowicz
Przewodnicząca KDS ds. UTW*

Wydarzenia

Dokąd zmierza Polityka senioralna w Polsce? *Zdrowe starzenie – wyzwaniem dla polskiej gospodarki*

– to tytuł panelu dyskusyjnego IV Forum Ochrony Zdrowia zorganizowanego w ramach Forum Ekonomicznego w Krynicy. Gościem specjalnym Forum był prezydent Lech Wałęsa.

Otwierając debatę Lech Wałęsa podkreślił, że największą wartością każdego kraju są ludzie. Ludzie w każdym wieku, w tym i starsi. To oni stanowią o dynamice gospodarki i tym samym o sile państwa.

Podczas trzydniowego Forum Ochrony Zdrowia odbyły się panele i wydarzenia skupia-

jące się na polityce zdrowotnej i innowacyjnych rozwiązaniach systemowych w tej dziedzinie. W Forum wzięło udział blisko 250 gości z Unii Europejskiej w tym m.in. przedstawiciele instytucji medycznych, dyrektorzy największych szpitali, eksperci i rektorzy wyższych uczelni medycznych.

Głównym hasłem Forum Ochrony Zdrowia jest „Polityka zdrowotna w polityce państwa”.

Zdrowe starzenie to także ważny blok programowy dokumentu „Założenia Polityki Senioralnej na lata 2014-2020”, nad którym pracuje Rada ds. Polityki Senioralnej.

Bartosz Arłukowicz, Minister Zdrowia przekonywał, że w działaniach mających na celu zapewnienie zdrowej starości konieczna jest zintegrowana praca wszystkich resortów odpowiedzialnych za politykę społeczną i zdrowotną. Dlatego też Ministerstwo Zdrowia ściśle współpracuje z Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej. – Niezależnie od systemu pieniędzy zawsze będzie brakowało – tłumaczył Minister i zapewnił, że MZ podejmuje się działań związanych z realizacją polityki senioralnej. – Chcemy, aby starość była zdrowsza, mniej samotna i smutna – podkreślał Minister Zdrowia.

Do wypowiedzi Bartosza Arłukowicza, nawiązała Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej, Małgorzata Marcińska, która przedstawiając działania Departamentu Polityki Senioralnej, wskazała na realizację programów aktywacji zawodowej, pomocy i integracji społecznej. M. Marcińska przypomniała również, że w ubiegłym roku, w resorcie pracy powstał rządowy Program na rzecz Aktywności Osób Starszych na lata 2012-2013, a jego pierwsza edycja zaowocowała dużym zaangażowaniem organizacji pozarządowych, które podjęły się organizacji społeczeństwa obywatelskiego osób starszych.

– *Chodzi nie tylko o wsparcie dla tych osób, które chcą znowu być aktywne zawodowo, ale również o pomoc w jak najdłuższym aktywnym funkcjonowaniu* – podkreślała wiceminister Marcińska.

Znaczenie opieki nad osobami starzejącymi się podkreślała także Agnieszka Pachciarz Prezes Narodowego Funduszu Zdrowia podkreślała z kolei – Musimy objąć opieką także populację starzejącą się, a więc osoby powyżej 50 roku życia – zaznaczyła Prezes NFZ.

– Problem starzejącego się społeczeństwa ma też inny wymiar. Ten trend powoduje zmniejszenie liczby płatników na ochronę zdrowia – akcentowała uwagę prezes NFZ. Niestety statystyki nie są optymistyczne – Polska od wielu lat znajduje się w pierwszej trzydziestce krajów demograficznie starych na świecie. Aktualnie na każde 100 osób w wieku produkcyjnym przypada 28 osób w wieku poprodukcyjnym. Według prognoz GUS do 2030 r. liczba seniorów zwiększy się do 9,6 mln.

Rolę Unii Europejskiej w realizacji polityki senioralnej przedstawił Wojciech Dziworski, Dyrektor ds. Innowacji i Zdrowego Starzenia się w Komisji Europejskiej. Ekspert przedstawił przykłady

inicjatyw prowadzonych przez KE, takie jak np. Europejskie partnerstwo na rzecz innowacji sprzyjającej aktywnemu starzeniu się w dobrym zdrowiu.

– Zmiany demograficzne w efekcie, których obserwujemy silny trend starzenia się społeczeństwa są

jednymi z największych wyzwań stojących przed społeczeństwem. Konieczne jest opracowanie kompleksowych rozwiązań, szczególnie w obszarze polityki zdrowotnej oraz społecznej, które pozwolą z jednej strony na jak najdłuższe życie w zdrowiu, a w przypadku pacjentów, na jak najszybszy powrót do zdrowia i aktywności zawodowej – przekonywał Paweł Sztwiertnia, Dyrektor Generalny INFARMY.

Krystyna Lewkowicz będąca komentatorem panelu, podkreśliła rolę Uniwersytetów Trzeciego Wieku w profilaktyce zdrowotnej mającej za cel utrzymanie osób starszych w jak najdłuższej sprawności fizycznej i intelektualnej. Podkreśliła też, że wielu emerytów, zwłaszcza tych wykluczonych z runku wskutek okoliczności koniunkturalnych chętnie wznowiłoby aktywność zawodową, ale potrzebne są po pierwsze miejsca pracy, po wtóre pomoc doradcza, szkoleniowa i finansowa. Trzeba do tego celu wykorzystać istniejące instytucje rynku pracy takie jak inkubatory przedsiębiorczości i centra karier nastawione dziś wyłącznie na kreowanie karier zawodowych absolwentów studiów dziennych. Powinny objąć swoimi działaniami także osoby 60+. Również bardzo dobre regulacje prawne dotyczące tworzenia Centrów Integracji Społecznej, nastawionych obecnie na pomoc dla grup wykluczonych, do katalogu swoich podopiecznych powinny przyjąć osoby starsze pragnące wrócić na rynek pracy lub osoby mające problem z utrzymaniem się na dotychczasowych stanowiskach pracy, które nie osiągnęły jeszcze wieku uprawniającego do przejścia na emeryturę.

W wielu zawodach wymagających wysokiej sprawności psychotechnicznej lub dużego wysiłku fizycznego, wydłużenie wieku uprawniającego do emerytury do 67 r.ż. nie stanie się szansą dla gospodarki, lecz będzie zagrożeniem dla systemu finansowego ochrony zdrowia, bowiem skutkować będzie nasileniem zwolnień chorobowych, przedwczesnymi rentami inwalidzkimi itp. Wymaga to systemowych działań wspomagających zarówno kondycję jak i stwarzających szanse na nowe „ścieżki kariery” osób 60+.

Forum dla Rodziny

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, 23 października 2013 r.: Eksperti różnych branż, przedstawiciele organizacji pozarządowych, naukowcy i działacze społeczni debatowali nad różnymi aspektami funkcjonowania RODZINY.

Forum otworzył premier Donald Tusk. Mówiąc o idei Forum premier podkreślił, że nie chodzi w niej o szczytne hasła, ale o autentyczny dialog pomiędzy osobami zaangażowanymi na rzecz rodziny a rządem. Ważnym jest, aby dysponować precyzyjną informacją w jaki sposób decyzje i pieniądze z budżetu państwa wpływają na los polskiej rodziny.

Premier podkreślił, że w czasie dialogu najważniejsze będzie znalezienie najtrafniejszej drogi dojścia z ofertą ze strony państwa do każdej polskiej rodziny. Szef rządu zadeklarował, że to co zostanie wskazane jako priorytet, rząd będzie starał się realizować w ramach realnych możliwości finansowych. – Będziemy uczciwie mówili co jest możliwe, a co nie – dodał.

W konferencji wziął udział Minister Pracy i Polityki Społecznej Władysław Kosiniak-Kamysz, a także wiceministrowie Małgorzata Marcińska i Elżbieta Seredyn. Podczas sesji plenarnej minister Kosiniak-Kamysz podkreślał wagę polityki prorodzinnej i znaczenie wprowadzonych przez rząd w ostatnich latach narzędzi wsparcia dla rodziców.

Minister Kosiniak-Kamysz mówiąc o wprowadzonych w życie rozwiązaniach prorodzinnych, obok wydłużonych urlopów rodzicielskich, zwrócił uwagę na znaczne zwiększenie liczby miejsc w żłobkach i przedszkolach dzięki programowi „Maluch” oraz projektowane wsparcie dla rodziców powracających na rynek pracy. Jak podkreślił: – *U progu tej kadencji było 500 żłobków, po dwóch latach mamy już ponad 1000. Choć potrzeby nadal są ogromne, możemy być pewni, że działając z taką determinacją i dynamiką, będziemy mogli zapewnić*

opiekę w żłobku czy przedszkolu każdemu dziecku.

Szczególną uwagę minister Władysław Kosiniak-Kamysz zwrócił na sytuację rodzin wielodzietnych. Jako uczestnik panelu zatytułowanego „**Rodzina wielopokoleniowa i wielodzietna – tradycja czy współczes-**

ne wyzwanie?” opowiedział się zdecydowanie za koniecznością wsparcia dla dużych rodzin. Służyć ma temu karta dużych rodzin, nad projektem której trwają prace w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej. Kwestia wielopokoleniowości rodziny to także zagadnienie odpowiedniego wykorzystania potencjału seniorów. Obok zagadnień czysto ekonomicznych tzw. „srebrnej ekonomii”, nie należy zapominać o fundamentalnej kwestii solidarności międzypokoleniowej.

Solidarność międzypokoleniowa, w tym miejsce i rola seniora oraz jego relacje z rodziną, były w tej konferencji motywem przewodnim, bowiem pojawiały się w różnych kontekstach niemal wszystkich paneli dyskusyjnych Forum. Można podzielić je najogólniej na dwa nurty: **rola wspomagająca rodzinę** – pomoc w wychowywaniu wnuków, kultywowanie tradycji, przekazywanie doświadczeń, systemów wartości, a także pomoc finansowa, dziedziczenie mieszkań itp., oraz **rola obciążająca rodzinę** – w okresie postępującej niesamodzielnności lub niepełnosprawności osób starszych, wzrastającego zapotrzebowania na specjalistyczne usługi medyczne, pielęgnacyjne i opiekuńcze, a także zapewnienie godnego życia i opieki, co nierzadko łączy się w koniecznością świadczeń alimentacyjnych.

Forum dla Rodziny,
fot. Lidia Sokal

ROLA SENIORA W RODZINIE

Referat przygotowany przez K. Lewkowicz – uczestniczącą w panelu „Rodzina wielopokoleniowa i wielodzietna – tradycja czy współczesne wyzwanie?”

W debacie nt rodziny seniorzy będą zawsze zajmować ważną pozycję, chociaż niekiedy bardzo zróżnicowaną co do funkcji.

Osoba starsza w rodzinie wielopokoleniowej to zespół praw i obowiązków. Zmieniają się one w czasie, bo zmienia się zarówno rodzina jak i sam senior.

Senior jako nestor rodu - wariant optymistyczny

Wiek dojrzały to czas pewnego zwolnienia tempa życia. Wzrasta zapotrzebowanie człowieka na stabilizację, komfort, ciszę, spokój, bezpieczeństwo, a przede wszystkim szacunek otoczenia.

Chociaż postrzeganie osoby starszej i jej roli w rodzinie w ostatnich kilku dekadach bardzo się zdeprecjonowało, to jednak niektórym rodzinom udało się zachować etos seniora jako głowy rodziny, domowego autorytetu, wzorca dla dzieci i wnuków, ostoji rodzinnych tradycji, nauczyciela patriotyzmu, wzorca przyjaciela, eksperta od spraw rodzinnych itp.

Ustała ich pogoń za karierą, dorobek materialny aktywnego zawodowo życia pozwala na pewien komfort, emerytura zaspokaja podstawowe potrzeby życiowe.

To więc idealny czas na realizację własnych pasji, zainteresowań, czas na towarzyskie spotkania, aktywność społeczną, korzystanie z instytucji kultury, czynny wypoczynek, sport, turystykę.

Jednak w momencie pojawienia się nowych członków rodziny, synowych, zięciów, wnuków, ta upragniona stabilizacja ulega poważnemu zakłóceniu.

Przestrzeń mieszkalna, ogród, działka itd. z reguły będąca dorobkiem całego życia i zbyt obszerna dla samotnego seniora, zaczyna się stopniowo kurczyć. Najpierw pojawia się w niej synowa (zięć), później wnuki, czasem prawnuki.

Babcia (dziadek) jest w tym czasie poważną instytucją wychowawczo-opiekuńczą i bezpłatną pomocą domową. Co więcej, doклада się do utrzymania mieszkania lub całkowicie pokrywa koszty jego eksploatacji, kupuje wnukom prezenty, gotuje obiady dla całej rodziny, wspiera młodych zapracowanych rodziców w zapewnieniu normalnego domu dla ich dzieci, buduje więzi rodzinne, uczy kultywowania tradycji, przekazuje życiowe doświadczenia, wpaja im zasady postępowania, wzorce zachowań.

Zdrowi aktywni i sprawni intelektualnie dziadkowie to dla rodziny wielopokoleniowej skarb, który chroni wnuki przeżyciem z kluczami od mieszkania na szyi, przed wychowaniem przez ulicę, niekontrolowanymi zachowaniami w domu lub niepożądanymi kontaktami, uzależnieniami, a także agresją ze strony rówieśników, nałogami itp. patologiami.

Babcia jest potrzebna, wręcz niezastąpiona, młodzi mogą spokojnie pracować i robić kariery zawodowe, dorabiać się, wyjeżdżać na wakacje. Idzie więc na rozmaite kompromisy. Pilnuje domu, w jej dużym mieszkaniu robi się ciasno, więc ogranicza swoją przestrzeń do najmniejszego pokoiku, przestaje zapraszać swoich gości, słucha z konieczności ogłuszającej muzyki nastawianej przez wnuki, obsługując przyjęcia organizowane przez młodych, przygotowuje

święta i inne rodzinne uroczystości. Czuje jednak wspólnotę rodziny, czasem otrzymuje dobre słowo lub drobne prezenciki i jest dobrze. Czuje się szczęśliwa, potrzebna, kochana. Kiedy zapadnie na gripę, ktoś z rodziny wezwie lekarza, wykupi leki. To wariant w pełni optymistyczny.

Rola służebna - wariant pesymistyczny

Życie jednak niesie wiele niespodzianek, często niezbyt miłych. Dzieci nie zawsze spełniają pokładane w nich nadzieje, nie odniosły w życiu sukcesów, nie zawsze też wiedzą co to wdzięczność, szacunek dla wieku.

Zwłaszcza w rodzinach dotkniętych bezrobociem młodych, co w obecnej dekadzie jest zjawiskiem częstym, lub dotkniętych patologiami społecznymi senior to ważna instytucja, ale głównie wsparcia finansowego.

To temat dla obu stron trudny, nawet wstydlivy, ale nierzadko w dzisiejszej rzeczywistości cała trzypokoleniowa rodzina żyje z emerytury babci czy dziadka.

Taka rodzina ma małe szanse na stabilizację, rozwój, na własne mieszkanie czy inne dobra. Zdecydowanie trudniejszy start życiowy mają też wnuki. Nie dla nich elitarne szkoły, drogi sprzęt sportowy czy komputerowy, zagraniczne wakacje. W świecie pełnym luksusowych pokus, skazane są na ustawiczne wyrzeczenia, którym nie umieją często sprostać. Postrzegają je jako niesprawiedliwość, obarczają winą rodzinę.

Niedostatek to odwieczna geneza wszelkich konfliktów. A konflikty oznaczają niemal zawsze narastanie agresji, przemocy.

Pojawia się w rodzinie lekceważenie dla zasad, wzajemne obarczanie winą, dysponowanie bez zgody osoby starszej jej dochoda-

mi, majątkiem. Jedyną szansą na własne mieszkanie staje się jego dziedziczenie. Pora umierać!

Kiedy przychodzi niepełnosprawność...

Tematem jeszcze trudniejszym i to w obu przedstawionych w dużym uproszczeniu schematach jest sytuacja, kiedy osoba staje się z powodu wieku czy choroby osobą niesamodzielną w codziennych funkcjach życiowych lub co więcej osobą o ograniczonej autonomii prawnej, wtedy zapewnienie seniorowi godnych warunków życia i opieki medycznej i codziennej pielęgnacji staje się dla rodziny wielkim wyzwaniem, czasem większym niż wychowanie własnych dzieci.

System opieki nad osobami starszymi wymagającymi stałej opieki i pomocy w życiowych funkcjach to jeden z trudniejszych, lecz zarazem pilnych zadań polityki społecznej.

Drogie pensjonaty prywatne lub trudnodostępne państwowe domy opieki w dodatku o raczej niskim standardzie usług, niedobór wykwalifikowanych geriatrów w systemie służby zdrowia, a także personelu opiekuńczego o odpowiednich kwalifikacjach to w starzejącym się społeczeństwie poważne wyzwanie.

Jak pokazały badania projektu Polsenior pod kierunkiem prof. Piotra Błędowskiego, do najbardziej pożądanых przez zainteresowanych form opieki nad niepełnosprawną osobą starszą jest opieka ze strony najbliższych członków rodziny, a najbardziej pożądanym miejscem dożywania ostatnich dni jest dom rodzinny. A więc znowu RODZINA!

Wszystkie trudne życiowe sytuacje są zdecydowanie łatwiejsze

do opanowania gdy osoba starsza jest jak najdłużej sprawna fizycznie i umysłowo, samodzielna w podstawowych życiowych funkcjach, świadoma swoich praw, gdy ma oparcie w środowisku. Dlatego też wyjątkowego znaczenia nabiera szeroko rozumiana profilaktyka.

Ogromną rolę w procesie wydłużania okresu III wieku definiowanego tu nie datą urodzenia lecz zdolnością osoby starszej do świadomego samostanowienia o swoim życiu i prowadzenia samodzielnego gospodarstwa domowego spełniają Uniwersytety Trzeciego Wieku.

Czym są Uniwersytety Trzeciego Wieku?

Wiedza na ten temat w społeczeństwie jest wciąż niewystarczająca, często obciążona negatywnymi stereotypami.

Tymczasem jest to w Polsce najprężniejszy ruch

społeczny rozwijający się w sposób niezwykle dynamiczny na skalę niespotykaną w świecie.

Reprezentując Ogólnopolskie Porozumienie Uniwersytetów Trzeciego Wieku skupiające dziś 101 UTW, a także prowadząc UTW Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie chciałabym zarekomendować niezwykle szeroką działalność realizowaną przez te placówki, które w polityce społecznej, w tym zagadnieniach dotyczących rodziny odgrywają wielką rolę.

Od roku 1975 kiedy prof. Halina Szwarc założyła pierwszy funkcjonujący do dziś UTW na warszawskim Marymoncie, powstało ich ponad 450 i skupiają ponad 130 tys. członków.

Tworzone są zarówno w dużych aglomeracjach jak i w ma-

łych gminach wiejsko – miejskich. Funkcjonują jako stowarzyszenia, fundacje jak i w strukturach uczelni, jednostkach samorządu terytorialnego, przy bibliotekach, ośrodkach pomocy społecznej, centrach kształcenia zawodowego, kołach gospodyń wiejskich itp.

Oferują słuchaczom bardzo zróżnicowaną ofertę programową od wykładów, warsztatów zajęciowych, kursów komputerowych i językowych, aż po bardzo rozpowszechniony ruch artystyczny – chóry, zespoły taneczne, rękodzieło artystyczne itp. Także, co bardzo ważne, poradnictwo psychologiczne, doradztwo prawne, rzecznictwo interesów.

Odgrywają w społeczeństwie rolę, którą trudno przecenić, reprezentują bowiem ogromny potencjał ludzki, intelektualny, gospodarczy ustawicznie pokazując, że mają jeszcze bardzo wiele do zaoferowania wzajemnie samym sobie, rodzinie, społeczeństwu obywatelskiemu, młodemu pokoleniu i gospodarce.

O roli UTW w kreowaniu polityki senioralnej oraz przyszłości ruchu UTW debatować będą uczestnicy Ogólnopolskiej Konferencji, która odbędzie się w Sali Kolumnowej Sejmu RP 16 grudnia 2013 r.

Krystyna Lewkowicz
Prezes Fundacji „Ogólnopolskie Porozumienie UTW”

KONKURS NA HONOROWE WYRÓŻNIENIE TYTUŁEM „WIELKA OSOBOWOŚĆ UNIwersYTETÓW TRZECIEGO WIEKU”

26 września 2011 r. z inicjatywy UTW SGH w Warszawie odbyła się pierwsza edycja Konkursu **Wielka Osobowość Uniwersytetów Trzeciego Wieku**. Zyskała akceptację środowiska UTW i bardzo dobre recenzje medialne.

Przyjęty w Sejmie przez społeczność UTW *Pakt na rzecz Seniorów* wpisał to zadanie do katalogu dobrych praktyk i celów strategicznych UTW.

Fundacja „Ogólnopolskie Porozumienie Uniwersytetów Trzeciego Wieku” podjęła się cyklicznego organizowania konkursu służącego wyróżnianiu wybitnych osób, które chociaż nie związane bezpośrednio z kierowaniem Uniwersytetami Trzeciego Wieku, to jednak swoją pracą społeczną lub zawodową wniosły szczególny, znaczący wkład w działania na rzecz osób starszych, w tym szczególnie w rozwój ruchu Uniwersytetów Trzeciego Wieku. Ich dokonania tworzyły nową pozytywną historię i politykę senioralną w Polsce, wpisały się w kanony dobrych praktyk, a zakres ich oddziaływania obejmował bardzo szerokie środowiska polskich seniorów.

II Zjazd członków OP UTW, w który wzięło udział już 91 UTW, 24 czerwca 2013 r. zatwierdził regulamin konkursu, powołał Kapitułę, idzielił nominacji nowym laureatom.

Kapituła konkursu pod przewodnictwem Ministra Jacka Michałowskiego, uchwałą z dnia 30 sierpnia 2013 r. zatwierdziła nominacje udzielone przez II Zjazd OP UTW i tak oto mamy zaszczyt zaprezentować je czytelnikom Panoramy.

Pierwsi laureaci tytułu „Wielka Osobowość UTW” – od lewej Poseł Michał Szczerba i Minister Jacek Michałowski. (Zdjęcie archiwalne – pochodzi z I Zjazdu OP UTW – 19.XI.2009 r.)

Pani Anna Komorowska, małżonka Prezydenta RP

Od samego początku prezydentury Bronisława Komorowskiego, małżonka Prezydenta Anna Komorowska bardzo zaangażowała się w sprawy osób starszych.

Już we wrześniu 2010 r. na ogólnopolskiej konferencji UTW w Katowicach, z radością odniosła się do koncepcji ustanowienia w Polsce Roku Uniwersytetów Trzeciego Wieku, poparła stara-

nia o uhonorowanie obchodów uchwałą Senatu RP, a następnie objęła obchody swoim honorowym patronatem.

Patronat ten nadał wysoką rangę obchodom roku UTW, a ponadto był inspiracją do zaangażowania się w nie szerokiego grona polityków, organizacji senioralnych, w tym oczywiście UTW, ale także samorządów terytorialnych i przedstawicieli biznesu.

Umożliwiło to organizację pierwszego wielkiego Kongresu UTW w Sali Kongresowej, w którym także Pani Prezydentowa wzięła udział.

Fakt, że biorący udział w Kongresie politycy zrealizowali wszystkie najważniejsze postulaty ogłoszone w Pakcie na rzecz Seniorów, i złożone w tym zakresie obietnice, zawdzięczamy m.in. temu patronatowi.

W czerwcu br. Pani Anna Komorowska wraz z Ministrem Jackiem Michałowskim wzięła udział w wielkiej imprezie integracyjnej dla seniorów na Torze Wyścigów Konnych w Warszawie, bawiąc się z uczestnikami i nucąc ze wszystkimi przeboje Krzysztofa Krawczyka – muzycznej gwiazdy imprezy.

Rok UTW się skończył, ale moje serce dla tego ruchu się nie skończyło. Z największą przyjemnością spotykam się ze społecznościami Uniwersytetów Trzeciego Wieku w całym kraju i jest to za każdym razem źródło radości i optymizmu – powiedziała Anna Komorowska

otwierając Dzień UTW na Torze Wyścigów Konnych.

Podróżując po Polsce zawsze znajdowała czas na udział w każdej ważnej konferencji senioralnej, a nawet na zwykłe przypadkowe spotkania i rozmowy w środowisku osób starszych, udzielała swojego poparcia dla cennych inicjatyw senioralnych. Wielokrotnie inicjowała spotkania z delegacjami Uniwersytetów Trzeciego Wieku w Pałacu Prezydenckim, wyrażając zainteresowanie bieżącymi wydarzeniami oraz traktując przedstawicieli UTW jak honorowych gości.

Każdy kto miał przyjemność bezpośredniego kontaktu z Pa-

nią Prezydentową podkreśla jej ciepło, bezpośredniość w kontaktach, okazywaną życzliwość, zainteresowanie problemami.

Pani Anna Komorowska, z wykształcenia filolog klasyczna, była nauczycielka łaciny w szkole średniej, matka pięciorga dzieci, życzliwa ludziom starszym, angażująca się w wiele społecznych, nie tylko senioralnych, inicjatyw jest dla naszego środowiska wzorem nowoczesnej, aktywnej kobiety, żony, matki.

To wszystko czyni z Pani Anny Komorowskiej wielką osobowość środowiska UTW.

Gdyby kiedyś zechciała przyłączyć się do grona słuchaczy UTW, trzymamy dla Pani Anny Komorowskiej miejsce w honorowej łóży Uniwersytetu Trzeciego Wieku SGH.

Fot. T. Białkowski

Władysław Kosiniak-Kamysz

Objęcie przez Władysława Kosiniak-Kamysza stanowiska Ministra Pracy i Polityki Społecznej zbiegło się w czasie ze wzmożoną aktywnością środowiska Uniwersytetów Trzeciego Wieku, związaną z przygotowaniami do ogłoszenia i obchodów roku 2012 jako roku UTW, formułowaniem dokumentu programowego określającego strategię dla UTW pt. Pakt na rzecz Seniorów i wielu innymi.

Pan Minister niezwykle szybko wszedł w specyfikę zagadnień

senioralnych i wykazał wielką otwartość na współpracę z tym środowiskiem.

Jako gość honorowy I Kongresu Uniwersytetów Trzeciego Wieku zadeklarował szereg inicjatyw na rzecz seniorów, m.in. zapisanych jako postulaty w Pakcie na rzecz Seniorów.

Co ważne, w bardzo krótkim czasie zrealizował wszystkie dane obietnice, w tym m.in. decyzje o historycznym wręcz znaczeniu, do jakich należy:

❖ utworzenie w MPiPS Departamentu ds. Polityki Senioralnej, pierwszej tego typu struktury w administracji centralnej, do zadań której należy m.in. tworzenie i międzyresortowa koordynacja polityki senioralnej w Polsce;

❖ uruchomienie rządowego programu Aktywizacji Społecznej Osób Starszych na lata 2012-2013 z niespotykanym dotychczas komponentem grantowym, na który rząd wyasygnował kwotę 60 mln zł, oraz poparcie wniosku Rady Polityki Senioralnej o przedłużenie programu ASOS na lata 2014-2020;

❖ powołanie Rady Polityki Senioralnej, społecznego, międzyresortowego organu doradczego, który opracował dokument **Założenia Polityki Senioralnej na lata 2014-2020** i przedłożył go do dalszej procedury rządowi;

❖ inicjatywa powołania Obywatelskiego Parlamentu Seniorów;

❖ wdrożenie systemu wsparcia finansowego i doradczego dla podmiotów ekonomii społecznej, i szereg innych.

Minister Władysław Kosiniak-Kamysz wykazuje otwartość na problemy osób starszych, wspiera finansowo organizacje senioralne, znajduje czas na udział w ważnych imprezach organizowanych przez Uniwersytety Trzeciego Wieku i wykazuje zainteresowanie wieloma inicjatywami zarówno o regionalnym jak i ogólnopolskim charakterze.

Prekursorskie rozwiązania senioralne i decyzje Ministra W. Kosiniak Kamysza wpiszą się na trwałe w historię ruchu UTW.

Wł. Kosiniak-Kamysz z medalem kongresowym „Trzy dukaty mądrości”.

Jerzy Koźmiński, prezes PAFW

Pan Jerzy Koźmiński, w ramach licznych funkcji rządowych, w latach 1994-2000 sprawował urząd ambasadora RP w Waszyngtonie i to w tym okresie zrodziła się koncepcja utworzenia Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności, mającej na celu wspieranie budowy społeczeństwa obywatelskiego, upowszechniania demokracji i gospodarki rynkowej.

Od 2000 Pan Jerzy Koźmiński jest prezesem zarządu tej Fundacji. W roku 2005 uruchomiła ona specjalny program dla Uniwersytetów Trzeciego Wieku mający na celu promowanie działań edukacyjnych i aktywizujących skierowanych do osób starszych oraz promowanie ich społecznego zaangażowania.

Jest on realizowany przede wszystkim poprzez wsparcie i promocję inicjatyw społecznych podejmowanych przez seniorów

oraz wykorzystanie ich potencjału, wiedzy, doświadczenia i czasu w działaniach na rzecz własnego otoczenia, a także poprzez wsparcie środowiska Uniwersytetów Trzeciego Wieku.

W latach 2005-2008, w ramach konkursów grantowych skierowanych do UTW przyznanych zostało 131 dotacji na projekty podnoszące jakość oferty edukacyjnej, w tym zajęcia z komputerem i Internetem, służące dotarciu z ofertą UTW do szerszego grona seniorów, a także angażujące osoby starsze w działania na rzecz ich lokalnych społeczności, zwłaszcza w formie wolontariatu.

Od 2009 r. do dziś w ramach konkursów finansowanych przez PAFW pod ogólnym tytułem **Seniorzy w Akeji** oferowane są granty dla osób powyżej 60 roku życia, które chcą realizować dzia-

łania społeczne i międzypokoleniowe oparte na własnym pomysle. Dotychczas dofinansowanych zostało 134 projekty międzypokoleniowe, mobilizujące osoby starsze do działania na rzecz ich otoczenia oraz promujące wolontariat seniorów.

W ramach wsparcia Uniwersytetów Trzeciego Wieku zrealizowano także ogólnopolskie konferencje, m.in w Krakowie, Bydgoszczy, Słupsku, Płocku, Warszawie, Nowym Sączu i Katowicach. Od roku 2011 w ramach

programu wspierane są również regionalne spotkania UTW.

Polsko Amerykańska Fundacja Wolności była również głównym partnerem wspierającym finansowo i logistycznie obchody roku 2012 jako Roku Uniwersytetów Trzeciego Wieku, w tym największego wydarzenia tych obchodów, jakim był pierwszy wielki Kongres Uniwersytetów Trzeciego Wieku w Sali Kongresowej w Warszawie.

Dynamiczny rozwój ilościowy i jakościowy ruchu UTW to zasługa m.in. takich organizacji jak PAFW, której łączne dotacje dla Uniwersytetów Trzeciego Wieku wyniosły ok. 3 mln USD.

Jerzy Koźmiński z laureatami konkursu „Seniorzy w akcji” Sala Kongresowa, 19.03.2012 (fot. K.Pacholak)

Opr. F.Kott

Polityka senioralna

Polityka senioralna – wyzwania, perspektywy

Wyniki prac Rady ds Polityki Senioralnej

Powołanie przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej Władysława Kosiniak-Kamysza Rady ds Polityki Senioralnej zapoczątkowało działania na rzecz stworzenia w Polsce długofalowej, międzyresortowej polityki senioralnej. Pierwsze 6 miesięcy jej działalności okazało się niezwykle twórcze.

Przypomnijmy, w 2012 roku został opracowany w rekordowo krótkim czasie przez Dep. Polityki Senioralnej MPiPS i przyjęty przez Radę Ministrów Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2012-2013 (Program ASOS).

Program obejmuje dwa komponenty: krótkoterminowy i długoterminowy. Komponent krótkoterminowy – konkursowy Programu polega na realizacji zadań publicznych w drodze otwartego konkursu ofert, przez organizacje działające w sferze pożytku publicznego.

Minister PiPS, Władysław Kosiniak-Kamysz i Dyrektor Dep. Polityki Senioralnej Marzena Breza

Przeznaczono na jego realizację w latach 2012-2013 środki rzędu 60 mln zł.

Natomiast komponent długoterminowy zakłada opracowanie – we współpracy z innymi resortami i urzędami centralnymi, samorządem terytorialnym, organizacjami obywatelskimi oraz środowiskami naukowymi i eksperckimi – założeń długofalowej polityki senioralnej.

„Fundamentalne znaczenie dla przyszłości polityki publicznej na rzecz osób starszych będzie miało stworzenie strategicznych podstaw do jej realizacji. (...) Racjonalna koncepcja długofalowej polityki w tym zakresie, w najbliższej przyszłości, może powstać jedynie w formule partycypacyjnej, z udziałem wszystkich interesariuszy” – zapisano w programie ASOS.

Choć jest to organ pomocniczy Ministra Pracy i Polityki Społecznej, to do stałego udziału w jej pracach zostali zaproszeni przedstawiciele ministerstw oraz centralnych organów administracji publicznej, jak również przedsta-

wiciele organizacji jednostek samorządu terytorialnego, organizacji trzeciego sektora i eksperci, wydelegowani do prac w Radzie.

Założony kształt Rady jest odzwierciedleniem jej konsultacyjnego i opiniodawczego charakteru. Projekt założeń długofalowej polityki senioralnej ma być głównym efektem jej prac.

Przygotowując długofalową politykę senioralną nie chcemy ograniczać się do przesyłania gotowych propozycji do konsultacji – powiedział Minister Kosiński-Kamysz. – *Chcemy jak najszerszej partycypacji od samego początku jej budowania. I stąd pomysł powołania tej Rady. Tylko tak uda się nam sformułować politykę Polski skuteczną wobec wyzwań starzejącego się społeczeństwa. Mam nadzieję również, że Rada stanie się fundamentem przyszłego Parlamentu Seniorów, a także będzie znaczącym partnerem współpracy międzynarodowej w UE tym obszarze.*

Na spotkaniu inauguracyjnym dr Marzena Breza, Dyrektor Departamentu Polityki Senioralnej

MPiPS, przedstawiła główne obszary tematyczne i harmonogram prac Rady. Poseł Michał Szczerba, przewodniczący Parlamentarnego Zespołu ds. Uniwersytetów Trzeciego Wieku przedstawił europejskie przykłady funkcjonowania Parlamentu Seniorów. Prof. B. Samoliński, przewodniczący Koalicji na rzecz Zdrowego Starzenia, zaprezentował opracowanie: „Biała Księga na temat Zdrowego Starzenia”.

Rada przyjęła tryb comiesięcznych spotkań plenarnych, połączonych z pracami w tematycznych zespołach roboczych.

Posiedzenie wrześniowe zakończyło I etap prac nad projektem pt. **Założenia polityki senioralnej na lata 2014-2020.**

Jak czytamy w projekcie założeń, celem polityki senioralnej w Polsce będzie *„wspieranie i zapewnienie możliwości aktywnego starzenia się w zdrowiu oraz możliwości prowadzenia w dalszym ciągu samodzielnego, niezależnego i satysfakcjonującego życia, nawet przy pewnych ograniczeniach funkcjonalnych”*.

Główne zidentyfikowane wyzwania dla polityki senioralnej, wokół których wypracowano kierunki interwencji, to m.in. wydłużenie okresu aktywności zawodowej, wykorzystanie potencjału osób starszych w obszarze aktywności społecznej i obywatelskiej, zapotrzebowanie na rozwiązania pozwalające na godzenie życia zawodowego z rodzinnym osób pracujących w wieku 50+ (konieczność sprawowania opieki nad rodzicami lub innymi osobami zależnymi.)

Polityka senioralna skupia się na takich obszarach jak zdrowie i samodzielność, gdzie wskazano m.in. konieczność rozwoju opieki geriatrycznej i usług opiekuńczych oraz kładzie się nacisk na profilaktykę i odpowiednie przygotowanie się do starości, a także

Przewodniczący Rady ds. Polityki Senioralnej prof. Bolestaw Samoliński, Dyr. Dep. Polityki Senioralnej Marzena Breza, Przewodniczący Parlamentarnego Zespołu ds. UTW, poseł Michał Szczerba

zachęcanie do aktywności fizycznej. Kolejnym istotnym obszarem jest aktywność zawodowa. W dokumencie podkreśla się, że głównym celem polityki senioralnej w tym obszarze jest zaplanowanie działań, które umożliwią jak najlepsze wykorzystanie potencjału osób starszych na rynku pracy i tym samym pozwolą na zwiększenie i przedłużenie aktywności zawodowej osób 60+.

Kolejne obszary polityki to aktywność społeczna i edukacyjna osób starszych; tu wskazuje się m.in. na edukację prozdrowotną, obywatelską, upowszechnianie wolontariatu i aktywności kulturalnej. W założeniach mowa jest również o tzw. silver economy, czyli srebrnej gospodarce – systemie ekonomicznym ukierunkowanym na wykorzystanie poten-

cjału osób starszych i uwzględniającym ich potrzeby.

Autorzy dokumentu wskazali także na relacje międzypokoleniowe i konieczność budowania pozytywnego wizerunku osób starszych zakładającego spojrzenie na starość jako na naturalny etap życia człowieka i przedstawianie osób starszych jako grupy zróżnicowanej i wnoszącej istotny wkład w życie społeczne.

Międzynarodowe seminarium „Polityka społeczna w dobie starzenia się ludności - długofalowe podejście do polityki senioralnej”

Przed przyjsciem na tę konferencję podpisałem założenia długofalowej polityki państwa wobec osób starszych – powiedział minister W. Kosiniak-Kamysz, otwierając w dniu 30 października 2013 r. w MPiPS międzynarodowe seminarium pt. „Polityka społeczna w dobie starzenia się ludności – długofalowe podejście do polityki senioralnej”.

– *Założenia zostaną przekazane do konsultacji międzyresortowych i społecznych, w tym do organizacji zrzeszających emerytów oraz działających na ich rzecz* – dodał Minister

Wyzwania demograficzne obserwowane w Polsce i krajach UE wymagają kreowania odpowiednich instrumentów w ramach polityki państwa zwłaszcza w obszarze polityki społecznej oraz polityki rynku pracy, aby łagodzić skutki starzejącej się populacji oraz odpowiednio zagospodarować potencjał kompetencji zawodowych i społecznych tej grupy. Jednym z ważnych elementów jest realizacja polityki opartej na aktywnym starzeniu się w dobrym zdrowiu – to również kluczowy element realizowane w UE strategii Europa 2020.

Celem seminarium jest pogłębiona dyskusja nad wyzwaniami wynikającymi ze starzenia się populacji – perspektywa polska i europejska, instrumenty polityki i możliwe scenariusze rozwiązań w instrumentarium polityki publicznej na rzecz aktywnego i zdrowego starzenia, która stanowi podstawę długofalowych rozwiązań w polityce senioralnej państwa.

– *Dzisiejsza konferencja pozwoli nakreślić nowe kierunki i postawić nowe wyzwania w polityce senioralnej* – stwierdził minister Kosiniak-Kamysz. – *Należą do nich m.in. plany wpisania do projektów każdej ustawy jej wpływu na rodzinę, w tym na jej starszych członków. Kolejnym zadaniem jest powołanie ogólnopolskiego parlamentu osób starszych.*

Prezentację „Wielosektorowy charakter problemu starzejącego się społeczeństwa w perspektywie krótko i długoterminowej” przedstawił prof. Bolesław Samoliński – Przewodniczący Koalicji na rzecz Zdrowego Starzenia i Przewodniczący Rady ds. Polityki Senioralnej w MPiPS. – *Mamy*

obecnie ponad 5 mln seniorów – powiedział w swoim wystąpieniu. – Wkrótce będzie ich więcej, za sprawą wydłużającego się czasu życia. Teraz chodzi o to, by starzeć się dobrym zdrowiu.

Na temat działań Komisji Europejskiej poświęconych aktywnemu starzeniu się w zdrowiu mówiła Dyrektor Przedstawicielstwa Komisji Europejskiej w Polsce Ewa Synowiec. Moderatorką panelu dyskusyjnego: „Wyzwania dla polityki państwa w obszarze aktywności oraz niesamodzielności na starość” była dr Marzena Breza, Dyrektor Departamentu Polityki Senioralnej w MPiPS.

Seminarium było doskonałą okazją do prezentacji inicjatyw krajowych i międzynarodowych – w tym Komisji Europejskiej – oraz wymiany dobrych praktyk w obszarze aktywności zawodowej i społecznej osób starszych. Uczestniczyli w nim przedstawiciele władz centralnych i samorządowych, organizacji trzeciego sektora oraz eksperci z polskich oraz zagranicznych ośrodków naukowych i instytucji międzynarodowych.

UTW wobec wyzwań polityki senioralnej

W ramach programu Ogólnopolskiej Konferencji UTW w Sejmie RP, w dniu 16 grudnia 2013 r. uczestnicy zapoznają się z procedurą wdrażania dokumentu wypracowanego przez Radę ds. Polityki Senioralnej pt. Założenia Polityki Senioralnej na lata 2014-2020 oraz przedyskutują i wypracują kierunki wspierania przez środowisko UTW jego realizacji.

Dokument porusza niezwykle szeroką tematykę związaną z funkcjonowaniem osób starszych w społeczeństwie i obejmuje m.in. takie obszary

jak samodzielność i zdrowie, bezpieczeństwo, przestrzeń i miejsce zamieszkania, aktywność zawodowa, aktywność edukacyjna, społeczna i kulturalna osób starszych, rola seniora w rodzinie i społeczności lokalnej, srebrna gospodarka i relacje międzypokoleniowe.

Sformułowane w każdym bloku tematycznym rekomendacje określające kierunki strategii mają więc także, z konieczności, duży stopień uogólnienia.

Aby dokument ten przyniósł oczekiwane efekty, trzeba uzu-

pełnić go szczegółowymi programami działania. To ogromne wyzwanie przed organizacjami senioralnymi, w tym głównie Uniwersytetami Trzeciego Wieku.

Nad optymalnym i efektywnymi sposobami wdrażania Założeń Polityki Senioralnej, w tym podziałem zadań wynikających z przyjętego programu, dyskutować będą uczestnicy Konferencji UTW.

Ustalenia w tym zakresie oraz deklarację końcową Konferencji opublikujemy w kolejnym numerze Panoramy UTW SGH.

Obchody 40.lecia ruchu UTW

W 2015 r. obchodzić będziemy 40.lecie ruchu Uniwersytetów Trzeciego Wieku. Zapoczątkowała ten ruch prof. Halina Szwarc, lekarz, prekursor polskiej gerontologii, prof. Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie i jej prorektor.

Do dziś na warszawskich Białanach funkcjonuje pierwszy w Polsce Uniwersytet Trzeciego Wieku noszący imię swojej założycielki prof. Haliny Szwarc.

Debatę nt obchodów 40.lecia UTW zainaugurowała warszawska Komisja Dialogu Społecznego ds. UTW wyrażając pogląd, iż obchody powinny składać się z imprez lokalnych poświęconych 40.letniemu dorobkowi UTW im. Haliny Szwarc, obchodami centralnymi w Warszawie z udziałem wszystkich polskich i polonijnych UTW oraz obchodami o zasięgu regionalnym.

Prof. Halina Szwarc (1923–2002)

Prezydent m.st. Warszawy zadeklarowała już udostępnienie Sali Kongresowej na organizację II Kongresu UTW.

Konferencja w Sejmie zapoczątkuje społeczną debatę i konsultacje nad programem obchodów 40.lecia ruchu UTW.

Powołano zespół roboczy pod przewodnictwem Ireny Moskal, który przedstawi wstępną koncepcję organizacyjną obchodów w CMKP – siedzibie UTW im. H. Szwarc, zaś wspólnie z Komisją DS ds. UTW – obchodów centralnych w Warszawie.

Ogólnopolskie Porozumienie UTW i Parlamentarny Zespół ds. UTW, poparły wniosek UTW im. H. Szwarc skierowany do Rady m.st. Warszawy w spr. nazwania skweru ulicy lub placu w Warszawie imieniem Haliny Szwarc.

Pierwsza inicjatywa w/w zespołu, która zyskała już poparcie OP UTW i Parlamentarnego Zespołu ds. UTW to wystąpienie z wnioskiem do Sejmu, aby rok 2015, rok 40 lecia ruchu UTW został ogłoszony rokiem prof. Haliny Szwarc.

Opr. F.Kott

Redaktor Naczelna: Krystyna Lewkowicz
DTP: Scan-System Ewa Szelatyńska
Zdjęcia: Tomasz Białkowski, Irena Koszewska, Bartłomiej Kubicki
Zdjęcia na okładce: Przemysław Mrozowski,
MorgueFile

Korekta i współpraca redakcyjna: Media Servis&Consulting sp. o.o

Adres Redakcji: ul. Rakowiecka 24, 02-554 Warszawa
Telefon: 22 564 98 10, 22 564 98 38
e-mail: utw@sgh.waw.pl
www.sgh.waw.pl/universytet-trzeciego-wieku
Wersja elektroniczna Panoramy UTW SGH na:
www.sgh.waw.pl i www.fundacjaoputw.pl

Deklaracja Końcowa Ogólnopolskiej Konferencji Uniwersytetów Trzeciego Wieku *Uniwersytety Trzeciego Wieku wobec wyzwań polityki senioralnej*

pod honorowym patronatem Marszałka Sejmu RP Ewy Kopacz
Sejm, 16 grudnia 2013 r.

Środowisko UTW z wielkim uznaniem odnosi się do dokumentu pt. Założenia Polityki Senioralnej na lata 2014-2020, a sformułowane w nim kierunki interwencji i rekomendacje przyjmuje jako wyzwanie i kierunki strategii działania dla Uniwersytetów Trzeciego Wieku na lata 2014-2020.

Ogólnopolskie Porozumienie UTW koordynować i promować będzie opracowanie szczegółowych rozwiązań zmierzających do realizacji postanowień tego dokumentu oraz okresowo monitorować i raportować wyniki prac.

Uczestnicy Konferencji rekomendują przyjęcie dla środowiska UTW następujących kierunków działania:

1. Uniwersytety Trzeciego Wieku propagować będą wśród swoich członków treści zawarte w dokumencie „Założenia Polityki Senioralnej na lata 2014-2020” i na miarę swoich możliwości włączać je do planów działania swoich UTW.
2. Uniwersytety Trzeciego Wieku inicjować będą włączanie kierunków działań i rekomendacji zawartych w „Założeniach polityki senioralnej na lata 2014-2020” do corocznych i długofalowych programów współpracy gminy (miasta) z organizacjami pozarządowymi.
3. Uniwersytety Trzeciego Wieku promować będą na swoim terenie powoływanie gminnych rad seniorów oraz aktywnie włączać się w ich prace.
W gminach, w których powołano wcześniej gminną radę seniorów mającą jedynie charakter doradczy lub (i) konsultacyjny, Uniwersytety Trzeciego Wieku wykażą inicjatywę rozszerzenia jej charakteru, zgodnie z zapisem ustawy, o funkcje inicjatywne.
4. Regionalne i lokalne konferencje organizowane przez Uniwersytety Trzeciego Wieku zdawać będą relacje z monitoringu sposobu realizacji działań zapisanych w *Założeniach Polityki Senioralnej na lata 2014-2020* przez lokalne władze samorządowe, organizacje pozarządowe i inne podmioty działające na terenie Gminy (powiatu, województwa).
5. Ogólnopolskie Porozumienie UTW i Parlamentarny Zespół ds. UTW wystąpią z wnioskiem do marszałków Sejmu i Senatu RP w spr. powołania w Sejmie i Senacie stałej Komisji ds. polityki senioralnej.
6. Ogólnopolskie Porozumienie UTW i Parlamentarny Zespół ds. UTW wystąpią do Marszałka Sejmu RP z wnioskiem o ustanowienie roku 2015 „Rokiem prof. Haliny Szwarz”.
7. Ogólnopolskie Porozumienie oraz Parlamentarny Zespół ds. UTW włączy się w przygotowania organizacyjne oraz promować będzie powołanie Obywatelskiego Parlamentu Seniorów.
8. Uniwersytety Trzeciego Wieku w trybie konsultacji społecznych przedłożą propozycje sposobu wyboru delegatów do Obywatelskiego Parlamentu Seniorów.
9. Zespół roboczy ds. obchodów 40. lecia UTW im H. Szwarz oraz ruchu UTW w Polsce wspólnie z OP UTW i Parlamentarnym Zespołem ds. UTW przygotowują koncepcję programu obchodów tego święta na szczeblu centralnym, który obejmować będzie m.in. takie wydarzenia jak:
 - 1) wystąpienie do Małżonki Prezydenta RP Anny Komorowskiej o objęcie honorowym patronatem obchodów 40. lecia ruchu UTW;
 - 2) organizację Drugiego Kongresu UTW w Sali Kongresowej PKiN w Warszawie;
 - 3) trzecią edycję Gali Konkursu „Wielka Osobowość UTW”;
 - 4) publikację książkową obrazującą dokonania UTW pod roboczym tytułem „40. lat ruchu UTW w Polsce”;
 - 5) wystąpienie z wnioskiem o nadanie odznaczeń państwowych najbardziej zasłużonym liderom UTW.
10. Ogólnopolskie Porozumienie oraz Parlamentarny Zespół ds. UTW inspirować będą regionalne struktury UTW, jednostki samorządu terytorialnego i inne organizacje senioralne do tworzenia regionalnych i lokalnych obchodów 40. lecia ruchu UTW.

Dążeniem środowiska UTW jest bowiem, aby każdy region, a także każdy Uniwersytet Trzeciego Wieku wniósł swój wkład w budowę społeczeństwa obywatelskiego i rozwój gospodarczy Polski prezentując 40.letni dorobek naukowy, społeczny i kulturalny tego środowiska oraz plany jego dalszego rozwoju w latach 2014-2020.

Krystyna Lewkowicz

Prezes

Fundacji „Ogólnopolskie Porozumienie
Uniwersytetów Trzeciego Wieku”

Agencja Rynku Rolnego realizuje dwa programy skierowane do dzieci:

Program

„szklanka mleka”

Od pięciu lat Polska jest liderem wśród krajów UE w realizacji programu „Szkłanka mleka”.

Od 2004 r. 2,4 mln dzieci z 14 tys. placówek oświatowych spożyło 1,5 mld szklanek mleka.

W ramach programu dzieci i uczniowie spożywają mleko białe i mleko smakowe o różnej zawartości tłuszczu, twarożki, sery i jogurty.

 **owoce
w szkole**

Od 2009 r. dzieci otrzymały **145 mln** porcji owoców i warzyw.

W programie „Owoce w szkole” uczestniczy już 950 tys. dzieci ze szkół podstawowych.

W ramach programu udostępniane są:

- świeże owoce: jabłka, gruszki, truskawki,
- świeże warzywa: marchew, rzodkiewki, papryka słodka,
- soki owocowe, warzywne oraz owocowo – warzywne.

Badania potwierdzają, że program przyczynił się do istotnego wzrostu spożycia owoców i warzyw przez dzieci oraz zwiększenia wiedzy na temat zasad zdrowego odżywiania.

www.owocewshkole.org

www.arr.gov.pl

Agencja
Rynku
Rolnego

Agencja Rynku Rolnego
00-400 Warszawa ul. Nowy Świat 6/12
Telefoniczny Punkt Informacyjny: 22 661-72-72

*Wszystkiego co dobre i pachnie świętami,
skrzypiącego śniegu pod stopami,
cudownej kolacji w wigilijnym mroku
i hucznego Nowego Roku!*

*Życzy wszystkim słuchaczom UTW
i czytelnikom Panoramy
Zarząd UTW SGH*

TELEFONIA KOMÓRKOWA

wrodzinie

bliscy bliżej.

Jedyna taka telefonia komórkowa:

- najtańsze bezwarunkowo połączenia wewnątrz sieci
- tylko 19 gr./min
- numer aktywny aż 24 miesiące
bez konieczności doładowywania
- gwarancja bezpieczeństwa
- żadnych niechcianych konkursów SMS-owych

www.wRodzinie.com.pl

Infolinia: 720 00 7777

Koszt połączenia według taryfy operatora